

Mit arbejde med levende billeder

Vores første barn ankom i 1970. Min fagkollega foreslog, at jeg skiftede fra normal 24x36 billeder over til at filme min datters første trin. Han lånte mig sit kamera en dobbelt 8 optager ganske almindelig. Jeg tog mod tilbudet, og i 1971 blev de første filmoptagelser lavet. Som så mange andre opdagede jeg, at den film kunne jeg ikke se noget på i modsætning til de normale dias. Altså måtte vi låne en viewer.. Det så spændende ud, så der blev der investeret i Super 8, en super 8

Eumig Vignette 5

stumoptager Eumig Vignette 5, en splejser og en viewer. Lidt senere blev det til en stumfilmprojektor, hvor tandhjulene kunne skiftes, så man kunne køre både standard 8 og super 8. Jeg fandt også hurtigt ud af, at jeg måtte have et godt kinostativ. Det sidste er stadig i brug.

Det blev udstyret i nogle år, herunder forsøg med efterklæbning af tonespor – ingen succes.

Så efter ca 5 år skiftede jeg til tonefilmsudstyr – en Nizo Braun optager og en Canon dual spors gengiver og redigeringsmaskine.

Nizo toneoptager

Samlet blev det ca 20 år med filmoptagelse og redigering. Det sidste foregik i kælderen. Når filmrullerne kom tilbage fra fremkaldning, blev de

Eumig tonegengiver 1 spors

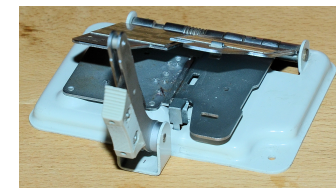
kørt igennem fremviseren. De enkelte rullers indhold blev skrevet ned til brug i en slags drejebog.

Der blev optaget tekster med kameraet. Jeg lavede en ramme af træ, i hjørnerne var 4 almindelige fatninger hvori jeg skruede 100 W pærer. Rammen blev sat fast på kanten af et bord med skruetvinger og pærerne rette nedad. Kameraet blev monteret på stativet og placeret i midten rettet nedad. På gulvet lå så karton, hvor jeg med "skønskrift" havde skrevet den ønskede tekst. Det sidste blev hurtigt erstattet af selvklebende bogstaver på farvet karton. Tekstoptagelserne sendtes til fremkaldning -vente

-vente

Nu kom vieweren frem. Rullerne blev set igennem

herunder rullen med teksterne. De enkelte scener klippedes fri og forsynedes med henvisning til drejebogen. Hele kælderens var oversået med filmstumper på typisk omkring 1 m. Nu begyndte sammenklæbningen, og filmen var færdig. Da lyd blev aktuel, skulle filmen først afspilles flere gange, medens jeg overvejede, hvorledes lydens skulle være herunder baggrundsmusik. Dette blev skrevet ind i drejebogen og nu startede tonearbejdet. Den planlagte musik blev overført fra mine plader i stereoanlægget til en billig kassettebåndoptager. Den tog jeg med i kælderen og tilsluttede til gengiveren. Nu afspillede filmen, medens gengiveren fungerer som båndoptager med lyden fra kassetterecorderen. Herved havde jeg et miks af den direkte optagelyd, baggrundsmusik og en sjælden gang indtalt kommentar. En gængs ferietur var gerne en slutfilm på omkring 120 meter, dertil krævedes mindst 10 kassetter med råfilm altså omkring 150 m. En var til tekster og bortklippet omfattede totalt 1 - 2 kassetter.

Det blev til mange familiefilm men også til en film om de blå spejders orkesterstævne i Haderslev, hvor jeg samme med to bekendte optog hele forløbet. Jeg havde den ret specielle oplevelse, at den ene - meget dreven stumfilmamatør - ikke var bekendt med lydoptagelse. Han bandt mikrofonen fast med et bredt gummibånd ovenpå den lånte toneoptager. Derved optoges den nærmeste lyd - motorlyden fra kameraet og ikke spejderorkestrene. Lyden måtte bagefter slettes total og erstattes med andre lydoptagelser, som jeg lavede med de lokale spejdere. Måske var de gående på billederne lidt ude af takt, men ingen opdagede det

En gang omkring 1980 kom ideen om optagelse på Super 8 i skolerne frem. Derfor skulle denne mulighed belyses i 16 mm kurset frem mod kørekortet til Statens Filmcentrals film. Jeg blev opfordret af kollegaen til at overtage et par timer for at omtale denne mulighed for de lærerstuderende på kurset. Jeg tillod mig at lave en demofilm med fejl og korrekt optagelsesteknik. Det er herfra sætningen kommer ” .. og så tæller du til 6”.

Følgende forhold var vigtige ved amatørfilmoptagelser.

1. *Den primære bevægelse sker i motivet, kameraet skal ikke bevæge sig. Hold det stille helst på stativ. Eventuelt ha' et etbens med hele tiden*
2. *Scene (i dag videoklipet) skal have en længde, så man kan klippe fra senere. Det er næsten umuligt at gøre en scene længere. Derfor tæl til 6 medens du uden at bevæge kameraet optager din scene.*
3. *Skal du endelig bevæge kameraet (panorere) skal bevægelse ske jævnt i en retning. Drej aldrig tilbage. Bevæg kameraet langsomt uden ophold ikke i nyk. Dine panoreringer skal planlægges på forhånd, så du ved, hvor du skal begynde og hvor du skal ende. Det bedste er stativ med rigtig panoramahoved*
4. *Vil du følge eksempelvis en person, der*

løber, skal personen være det samme sted i søgeren. Du følger personen og baggrunden fortæller om bevægelsen

Man skulle være hård under klipning. Var der noget, som man syntes ikke var godt nok, skulle det klippes ud. Det kunde gøre ondt at se de efterhånden flere meter af frasorteret filmstumper, der lå på gulvet i kælderen. Det var penge ud i skraldespanden.

Super 8 var en sjov hobby primært for mig og delvis for familien. Kvaliteten var det så som så med. Billederne generelt ikke sammenlignelig med stillfotografering på 24x36 middelkameraer. Efter familiens krav måtte et Olympus Trip 35 fuldautomatisk kamera anskaffes som producent af farvepapirsbilleder.

Afløseren for småfilmen på Super 8mm film for amatører blev analoge video. Der var nogle ganske afgørende forskelle mellem disse systemer. Man skulle ikke længere bygge en biograf op med projektor, lærred og mørklægning, men kunne komme sin indspillede kassette i

videoafspilleren på TV oftest i format VHS (måske VHS 8 mm). Dette sidste gav ikke fremragende billeder, men for nogle brugbare.

Skulle man redigere, var det med dyrt og med kompliceret redigeringsudstyr, hvor hver redigering svækkede kvaliteten gennem kopieren fra bånd til bånd. Måske havde det lokal bibliotek et videoværksted, men mine overvejelser sluttede med et nej, analog video var ikke godt nok på amatør plan.

Men da DV kom frem altså digital video, hvor redigering fandt sted med program på PC uden at der skete en synlig kvalitetsforringelse, var jeg med igen. De første mange år var i format 4:3 det

Panasonic NV-GX 120 DV tape

klassiske gamle format senere kom billeder i 16:9 format (Wide Screen) En anden afgørende faktor var antallet af pixel (billedpunkter) jo større det var, jo skarpere og klarere blev billedet på skærmen, hvilket også betød at billede kunne vise på store skærme eller med projektorer. Oprindeligt var video ofte på 640x480 pixel den gode tæthed for videoamatører, men i dag er alt snart i HD på

1920x1080. Nye større tætheder er på vej. Det er her afgørende for udvikling, at vore skærme og TV'er bliver større med voksende tæthed.

I starten blev det optaget på bånd (DV) senere i kameraets lager i form af SD kort eller indbygget harddisk. Det normale er i Europa at bruge 25 billeder pr. sekund. Lyd optages evt i stereo sker ved en mikrofon i kameraet eller en kvalitetsmikrofon tilsluttet kameraet via på en holder, så mikrofonen er væk fra den svage lyd fra kameraet .

Optagelsen skal følge de elementære regler nævnt tidligere, intet har ændret sig i selve fotografens optageteknik. Den værste fejl man ser, er at "male" sine omgivelser med kameraet op og ned

Canon EOS 550D i videostilling

frem og tilbage skråt til siden osv.

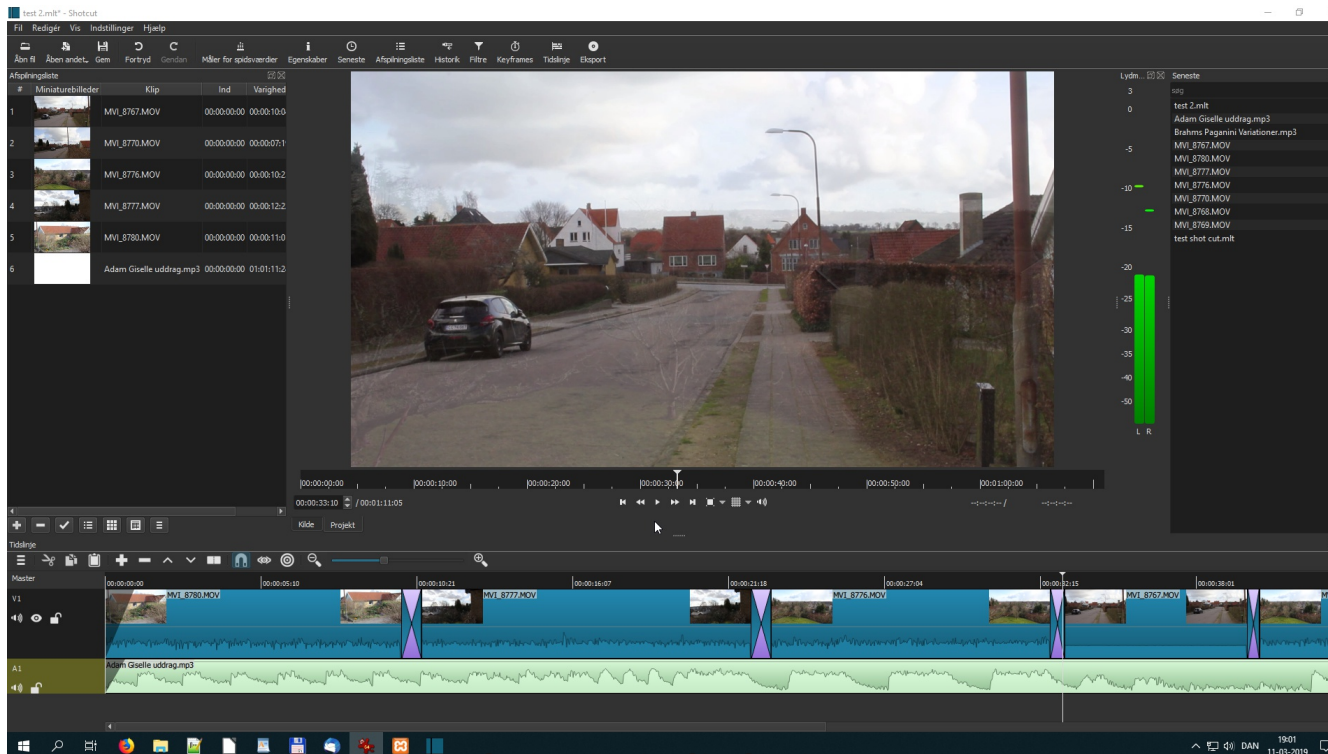
De fleste videooptagelser laves i dag på Smart Phone. Kameraerne i disse er efterhånden fremragende, men egentlig optagelsesmæssigt seriøst dur det ikke. Objektivet er vidvinklet og tele er tit en digitaltele dvs blot en forstørrelse af en mindre del af optagesensoren mindre tæthed på

den samme skærm. Hvis man vil arbejde professionelt, kan der stadig fås egentlige digitale videokameraer, men for alm amatører er vores digitale kameraer (DSLR eller tilsvarende) tilstrækkelige. Egentlig er full frame (24x36) sensor og masser af pixel et overkill.

Man skal dog lige være klar over, at videooptagelser bruger megen energi. Kameraets batteri løber overraskende hurtigt fladt

På SD kortet eller i telefonen ligger nu en række scener/videoclip. Hvis man vil mere med det, skal man i gang med "sammenlimning", fraklip, tekstproduktion og lydredigering, akkurat som i smalfilmsdagene, blot sidder man foran PC'en og ikke i kælderens med saks, splejser og viewer. Redigering betyder også, at man er nødt til at sætte sig ind i de filformater (mpeg2, mpeg4, avi mov ...) som man får sine videoklip i fra kameraet i. Til slutresultatet skal man vælge et format som ens TV/PC kan afspille. Nogle kan bruge videofil på en USB stick ofte i mpeg2 eller mpeg4 formater, medens andre skal have slutresultatet over på en DVD skive til afspilning. DVD har sin egen opbygning. Heldigvis kan næsten alle redigeringsprogrammer slutte af med at brænde en DVD eller aflevere slutresultatet i en fil på en USB stick. En videofil kan uploades til sociale medier, hvor ikke mindst "You Tube" er populær

En afgørende forskel fra smalfilmstiden er, at ved videoeditering ændrer man ikke på sine videoclip, man laver et projekt med alle informationer om klipning, sammensætning, lyd e.c. lagret i filer i projektmappen. Slutproduktet i form af en ny fil til afspilning laves ud fra disse

Gratis redigering ShotCut skærm

in formationer, alt det oprindelige findes stadig, dvs klippene fra optageren kan indgå i en ny film redigeret ud fra en ny drejebog. Angående programmer se omtale til sidst

Altså i gang med planlægning en slags drejebog, udklipping af scener og sammensætning igen. Produktion af eventuelle tekster kan ske enten i form af stillbilleder fra et grafisk fotoprogram eller i videoredigeringsprogrammet, hvor teksten laves ovenpå et af de videoclip man har i forvejen.

I det valgte program er et videospor, hvor de

en kelte scener sættes ind. Man kan have flere videospor, tilpasse/opdele spor. Stillbilleder herunder tekster kan indsættes, og man vælger, hvor lang tid billedet skal vises. Der er forskellige faste muligheder for at indsætte overgange/overblænding.

Under videosporet kommer lydsporene. Det første er den lyd, som man har optaget sammen med scenen med optageren. Der kan tilføjes nye spor, hvori lydfiler med baggrundsmusik og kommentarer lægges. Styrken af lyden i det enkelt spor kan ændres for en bestemt del af sporet, eksempelvis

neddæmpe baggrundsmusik, medens der i scenen tales på den oprindelige lyd. Skærbilledet har en wiever, hvor man studerer den enkelte scene, bestemmer snitsteder e.c eller stille den, så man ser slutproduktet helt eller delvis.

Jeg skal lige bemærke, at det computermæssigt er tungt arbejde, det kan tage tid at lære alle mulighederne (ud fra manualer og instruktionsvideoer.) Når computeren skal lavet slutfilen, kommer den på arbejde, det tager tid. Men det er computerhåndværk, i selve skabelsesprocessen er der ikke noget nyt i – det er kælderens og smalfilm på en ny måde.

Smalfilmstiden var spændende og lærerig for videotiden men til forskel for analog fotografering er det reelt forbi med smalfilm og i praksis næsten umulig at komme tilbage til, altså kun for nørder med ekstreme store pengepunge. Man kan være heldig at få både dobbelt 8 og Super 8/Single 8 ved Fotoimpex i Berlin. Efter min personlige opfattelse er video også et kvantespring frem i kvalitet i forhold til 8 mm amatørfilm.

For øvrigt er digitalisering af gamle Super 8 mm til DVD en sag for professionelle firmaer, og det skal de have gode betaling for. Laver du det selv, kan du ikke affotograferer en visning på en skærm, det bliver elendigt. Du skal anskaffe dig et ret dyrt apparat og så tager det omkring 1 sekund pr. frame og kvaliteten er det så som så med.

Dagens tilbud i Super 8 mm film er et nyt Kodak firma med en wide screen optager og flere filmtyper i de velkendte kassetter, de fleste er negativ film, men også en omvend Ektacrome findes. Kameraet er en blanding af digital og

analog. Søgeren er digital LCD. Lyden optages ikke på filmen, som er uden magnetisk lydspor for at få plads til widescreen. Lyden gemmes digitalt på et SD kort. Fremkaldelsen er inkluderet i prisen. Man sender film plus SD kort ind og får den fremkaldte film tilbage og samtidig lægges en digital kopi op i skyen, som man kan downloade. Prisen for 50 feet kassetten svarende til 15 m er \$ 30 / 200 kr plus forsendelse. Dermed vil prisen for en 120 m film, typisk for mig tidligere, i dag være omkring 2500 kr, hvor en tilsvarende video i HD format lavet ud fra optagelser med det daglige kamera, har en slutpris svarende til en DVD skive eller en USB stick.

Homepages:

Fotoimpex: <https://www.fotoimpex.de>

Kodak: <https://www.kodak.com/consumer/products/super8/super-8-film/default.htm>

Videoprogrammer:

Økonomiske varianter:

1. Årsafgift – opdatering kommer gratis - Irriterer mig. Da Pinnacle gik over til det, droppede jeg programmet.
2. Engangskøbspris – opdateringer melder sig og kan købes til "favorabel" pris. Kører programmet godt, kan man springe opdateringen over, den favorable upgrade pris gælder gerne flere versioner baglæns. Corel Video, Movavi Video Suite, ...

3. Engangskøb livslang – opdateringer er gratis. Foretrukket, men hvornår forsvinder firmaet? VideoMel som eksempel
4. Gratis "Open Software". Ofte lavet af nørder der kan løbe træt eller pludselig opkøbes :Stor anbefaling ShotCut ingen egentlig manual men med gode lærevideoer! Findes også til Linux styresystem.
5. Indbyggede program i Windows styresystem , tidligere Movie Maker nu indlejret i Windows 10 Billedprogram. Disse programmer er selvfølgelig gratis og brugbare med begrænsede muligheder.

Til Smartphone findes gratis app, hvormed man kan redigere de videoclip, der ligger på telefonen. Jeg har ikke prøvet det og vil aldrig drømme om at lave video på telefonens lille skærm.

Gå på biblioteket og find et videomagasin. Her blader du dig frem til en anmeldelse af videoprogrammer.